

Prof. Dr. Müjdat ŞAKAR*

Makale Gönderim Tarihi: 30 Haziran 2016

Makale Kabul Tarihi: 4 Temmuz 2016

ÖZEL SEKTÖRDE SÜREKSİZ TARIM İŞLERİNDE SİGORTASIZ ÇALIŞABİLEN İŞÇİLERİN NEDEN OLDUĞU SIKINTILAR: BİR ÖRNEK OLAY!

ÖZ

01/10/2008 günü yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu md 6/1 ile özel sektörde süreksiz tarım ve orman işlerinde çalışanlar tamamen sosyal güvensiz bırakılmışlardır. Gelen tepkilerden sonra 6111 sayılı Kanun ile 2011 yılında 5510 sayılı Kanun'a eklenen ek 5 inci madde ile bu işçilerin sosyal sigorta hakları, isterlerse kendilerini sigortalatmak ve primlerini kendileri ödemek kaydıyla geri getirilmiştir. Toplumun gelir ve bilgi düzeyi en düşük kesimi sosyal güvenlik açısından kaderlerine terk edilmiştir.

Öte yandan, zorunlu sigortalı sayılmayan ve işverenin sigortaya bildirme ve prim ödeme yükümlüsü olmadığı bu işçiler için işverene, konuyu bilmeyen SGK teşkilatları tarafından yersiz ve haksız olarak sigortasız işçi çalıştırdıkları gerekçesiyle idari para cezaları verilmekte, prim teşvikleri durdurulmakta ve işverenler cezanın iptali için idare mahkemelerinde, durdurulan prim teşviki için iş mahkemelerine dava açmak zorunda bırakılmaktadırlar.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Süreksiz tarım işçisi, sosyal güvenlik, zorunlu sigorta, prim teşviki, idari para cezası.

THE PROBLEMS EMERGING FROM UNINSURED AGRICULTURAL WORKERS WORKING AT TEMPORARY JOBS IN THE PRIVATE SECTOR: A CASE STUDY!

ABSTRACT

With Article 6/1 Social Security and General Health Insurance Law No. 5510 that entered into force on the date 01/10/2008, workers working at temporary agricultural and forestry jobs in the private sector have been left completely socially insecure. After the reactions, with the Law No. 6111 and in 2011 with the addition to Article 5 of Law No. 5510, social security rights of these workers were brought back provided that they pay their own insurance charges if they want to be insured. The part of the society that has the lowest income and knowledge has been abandoned to their destiny in terms of social security.

*T.C.Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Başkanı ve İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı Başkanı msakar@marmara.edu.tr

On the other hand, employers, who are not obliged to pay the insurance charges of these workers that are not supposed to be considered as compulsorily insured, are given administrative fines, their premium incentives are being stopped by low-educated SSI establishments because their workers are uninsured. In order to cancel the administrative fines, employers have to file a lawsuit in administrative courts, for premium incentives that have been stopped, they have to file a lawsuit in labour courts.

KEYWORDS: Temporary agricultural worker, social security, compulsory insurance, premium incentive, administrative fine.

I. GİRİŞ

2014 yılı Ekim ayında Isparta'nın Yalvaç ilçesindeki tarım işçilerini taşıyan araç kazasında elma toplamaya giden 18 kadın işçi ölmüştü. Basında bu haber verilirken “Tarım işçilerinin hiçbirinin sigortası yokmuş!” şeklinde verildi¹ ve işçilerini sigortalatmayan işverene veryansın edildi. Oysa, bu haberleri yazanlar bilmiyorlardı ki, adına “sosyal güvenlik reformu” denilen “deformasyon”la, özel sektörde süreksiz işlerde çalışan tarım işçileri sigortasız bırakılmışlardı ve işverenin de onları sigortalatma yükümlülüğü mevcut değildi. Söz konusu olayın ülkemiz açısından ilginç olan bir yanı buydu.

Aynı olayın bir diğer ilginç yanı ise; konuyla ilgili SGK birimlerinin ve çalışanlarının da konuya ilişkin yasal düzenlemeden bihaber olmalarıydı. Zira, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na 6111 sayılı Kanunla ilave edilen Ek 5 inci madde kapsamında özel sektörde süreksiz tarım işlerinde çalıştırıldıkları için aynı Kanununun 6/1 maddesi gereğince sigortalı sayılmayan ve işverenin sigortaya bildirme ve prim ödeme yükümlüsü olmadığı işçiler için işverene, konuyu bilmeyen SGK teşkilatları tarafından yersiz ve haksız olarak idari para cezaları

1 Bkz. Ali TEZEL, “Tarım işçisi 3 ay 30 liraya çalışır ama yıl boyu 265 lira prim öder” <http://www.haberturk.com/yazarlar/ali-tezel-1016/1005620-tarim-iscisi-3-ay-30-liraya-calisir-ama-yil-boyu-265-lira-prim-oder> (Erişim: 29.06.2016)

verilmekte, prim teşvikleri durdurulmakta ve işverenler cezanın iptali için idare mahkemelerinde, durdurulan prim teşviki için de iş mahkemelerine dava açmak zorunda bırakılmaktadırlar.

İşte bu yazıda; somut bir olayla bağlantılı olarak ülkemiz sosyal güvenlik sisteminin tuhaf denebilecek kimi yönlerini gözler önüne sermeye çalışacağız.

II. KANUNİ DÜZENLEME VE SGK UYGULAMASI

Özel sektörde süreksiz tarım işlerinde çalışan işçiler, çoğunlukla yaşadıkları yöreden uzakta geçici olarak çalışmaya giden işçilerdir. Giresun'da fındık, Eskişehir'de kiraz, Isparta'da elma, Adana'da pamuk toplamak için bahçe ve tarlalarda kısa süreyle yevmiyeli çalıştırılan bu işçiler 1983 yılına kadar zorunlu sigortalıydılar. Ancak hiçbir işveren bahçesinde üç beş gün çalıştırdığı bu işçileri sigortaya bildirmiyor, sosyal güvenlik hakları fiilen gasp ediliyordu. Oysa devletin yurt sathına yayılmış tarım müdürlükleri ve ziraat odaları vardı. Bu kuruluşların işbirliğiyle sigorta kaçakları kolaylıkla önlenebilir, toplumun gelir ve bilgi düzeyi en düşük bu kesimi sosyal güvenlik haklarına fiilen kavuşturulabilirdi.

Böyle yapılmak yerine 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu² çıkartıldı. Özel sektörde süreksiz işlerde çalışan tarım işçileri bundan böyle zorunlu sigorta kapsamında olmayacak, bu işçilerden isteyenler kendi işlemlerini kendileri yaparak, primlerini kendileri ödeyerek sigortalı olabileceklerdi. Böylece işverenler bir külfetten kurtulmuş, gariban tarım işçisi kendi göbeğini kendi kesmek durumunda bırakılmıştı.

2003'de başlayıp 2008'de 5510 sayılı Kanunla büyük ölçüde tamamlanan “sosyal güvenlik reformu” ile bu durumun düzeltileceğini umarken, tam tersi oldu. 01/10/2008 günü yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 1983 yılından beri

2 Resmi Gazete:20/10/1983, sayı: 18197.

var olan ve süreksiz tarım işçilerini isteğe bağlı olarak sigortalayan 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (mevcut sigortalıların sigortalılıklarını bu Kanun kapsamında sürdürmelerini kabul ederek) yürürlükten kaldırıldı. Böylece özel sektörde SÜREKSİZ tarım ve orman işlerinde çalışanlar tamamen sosyal güvensiz kaldılar. Gelen tepkilerden sonra 6111 sayılı Kanun³ ile 2011 yılında 5510 sayılı Kanun'a eklenen ek 5 inci madde ile bu işçilerin sosyal sigorta hakları, isterlerse kendilerini sigortalatmak ve primlerini KENDİLERİ ÖDEMEK KAYDIYLA, 2925 sayılı Kanundan farklı bir şekilde, geri getirilmiştir.

6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 51 inci maddesiyle 5510 sayılı Kanuna, 01/03/2011 tarihinde yürürlüğe girmek üzere, ek 5 inci madde ilave edilmiştir. Söz konusu madde ile kamu idarelerinde tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz çalışanlar hariç olmak üzere, özel sektör tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle SÜREKSİZ (bir aydan az) çalışanlar isteğe bağlı olarak 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmıştır. Bu kişiler sigortalı olmak için İSTERLERSE KENDİLERİ BAŞVURUP işlemlerini tamamlayacaklar ve primlerini ödeyeceklerdir.

Yani, 6111 sayılı Kanun özel sektörde süreksiz işlerde çalışan tarım işçilerini zorunlu sigorta kapsamında değerlendirmemektedir. Bu konuda köylü Mehmet amcanın bahçesinde meyve toplayan işçiyle bir tarım işletmesinde aynı işi yapan işçi arasında da bir fark gözetilmemiştir. Kanun böyle bir ayırım yapmamıştır. İşverenin bu işçileri SGK'na bildirme ve prim ödeme yükümlüğü yoktur. Bu durumun sorumlusu işveren değildir. Kanuni düzenleme böyledir. Ancak eğitimi yetersiz SGK personelindeki yanlış algı, Kanunun tarım işletmelerini kapsamadığı sadece köylü Mehmet amcanın bahçesinde çalışanların sigor-

tasız oldukları biçimindedir. Bazı SGK birimlerinin, yasaya aykırılığı açık olan uygulamasındaki sorunun temelinde bu yanlış algı yatmaktadır.

5510 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (1) bendi gereğince kamu idarelerinde ve ek 5 inci madde kapsamında sayılanlar hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar zorunlu sigortalı sayılmamaktadır. Bir başka ifadeyle, kamu işyerlerinde süreksiz tarım ve orman işi yapanlar zorunlu sigortalı sayılmakta, özel sektör işyerlerinde süreksiz tarım ve orman işi yapanlar zorunlu sigortalı sayılmamaktadır. Ancak, sigortalıların ay içinde kısa süreli çalışmalarının takip eden aylarda da devam etmesi halinde, bu kişilerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında zorunlu sigortalı sayılmaları gerekmekte, aksi durumda ise, yani çalışmanın BİR AYDAN AZ SÜRMEŞİ durumunda zorunlu sigortalı sayılmaları mümkün olmamaktadır. SGK uygulaması da bu yoldadır.

Bu kişiler isterlerse ek 5 inci maddede öngörülen düzenleme çerçevesinde kendilerini SGK'ya bildirerek ve elverişli koşullarla sigortalı olabilirler.

5510 sayılı Kanunda "süreksiz iş" in tanımı yoktur. 4857 sayılı İş Kanunu madde 10'da "Nitelikleri bakımından en çok otuz iş günü süren işlere süreksiz iş, bundan fazla devam edenlere sürekli iş denir" şeklinde bir tanım vardır ve SGK uygulamasında bir aydan az süren işler "süreksiz iş" kabul edilmektedir. Aslında süreksiz iş, işin fiilen devam ettiği veya tarafların kararlaştırdığı süreyle ilgili olmaksızın, genel hayat tecrübelerine göre işin devam edeceği düşünülen süreyi anlatır⁴. Bu anlamda da bir bahçeden meyve toplama işi "süreksiz" bir iştir.

Şunu da ekleyelim ki, 5510 sayılı Kanun'a tabi iş sözleşmesiyle çalışanlar sadece 4857 sayılı İş Kanunu kapsamındaki işçiler değildir. O yüzden sadece İş Kanunu'ndaki tanıma bel bağlamak da doğru olmaz. Ancak, Deniz İş Kanunu

3 Resmi Gazete:25/02/2011, sayı: 27857 (mükerrer).

4 Bkz. Nuri ÇELİK/Nurşen CANIKLIOĞLU/Talat CANBOLAT, İş Hukuku Dersleri, 28. Baskı İstanbul 2015, 110.

ve Basın İş Kanunu'nda ve Türk Borçlar Kanunu'nun iş sözleşmesini düzenleyen hükümlerinde maalesef sürekli-süreksiz iş diye herhangi bir ayırımı ve tanıma rastlanmamaktadır. SGK, hiç değilse bir Yönetmelik veya Genelge ile bu konuda düzenleme yapmalı ve "süreksiz iş" in ne olduğunu açıkça ortaya koymalıdır.

III. ÖRNEK OLAY

Karı-koca olan ve Şanlıurfa'dan bir batı kentinin şirin bir ilçesine meyve toplamaya gelen C.Ç ve S.Ç., meyve yetiştiriciliği yapan A. Tarım Ürünleri A.Ş. tarafından meyve toplama işinde günlük yevmiyeli hasat işçisi olarak 2015 Temmuz ayında 12'şer gün çalıştırılmıştır. İş süreksiz bir iştir. Kayıt dışı bir çalıştırma yoktur. İşçilerin imzasını taşıyan gider makbuzları, çalıştıkları günleri gösteren puantaj kayıtları, işyeri kayıtları mevcuttur. Yukarıda açıklandığı gibi 01/03/2011 tarihinde yürürlüğe giren ve 6111 sayılı Kanunla yapılan mevzuat değişikliği karşısında işverenin süreksiz tarım işçilerinin sosyal sigorta işlemlerini yapma yükümlülüğü yoktur. Sanki böyle bir yükümlülüğü varmış da işveren buna uymamış gibi SGK'ca idari para cezası uygulanması yasa dışıdır. Üstelik bu yersiz idari para cezası sonucu, sigortasız işçi çalıştırdı diye işverenin 5 puanlık prim teşviki de durdurulmuştur. Cezanın iptali için idare mahkemesine başvuran işveren, durdurulan teşvik için de iş mahkemesinde ayrı bir dava açmak zorunda bırakılmıştır.

İşçilerden C.Ç., meyve toplarken ağaçtan düşmüş, neyse ki ciddi bir yaralanma olmamış, ancak olaya el koyan İlçe Jandarma Komutanlığı işçilere "sigortanız var mı?" diye sormuş, durumu işçilerin sigortasız olduklarını ve işverene ceza uygulanması talebiyle Valiliğe bildirmiş ve süreç başlamıştır. Jandarma Komutanının ve İl Valiliğinin hukuki durumu bilip sağlıklı bir değerlendirme yapması elbette beklenemez. Ancak hukuki durumu bilmesi gereken, bilmiyorsa SGK Başkanlığına sorması gereken ilgili SGK biriminin, hiç araştırmadan haksız yere idari para cezaları uygulaması ve üstelik itirazı da Başkanlığın Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele (KA-

DİM) projesi kapsamında yayınladığı Genelgeye dayanarak reddetmesi hukuka aykırıdır.

Yersiz ve haksız olarak idari para cezası verilmesine yol açan olaydaki işçilere 13-14-16-18-20-22 Temmuz 2015 günlerinde aralıklı (6 gün) çalışmalarına karşılık 23.07.2015 tarihli yevmiye ödentisi ile ödeme yapılmış, 24-25-27-29-30-31 Temmuz 2015 günlerinde de (6 gün) çalışmaları için de 31.07.2015 tarihli yevmiye ödentisi ile ödeme yapılmıştır. İki işçinin 2015 Temmuz ayı içinde, parçalı şekilde toplam 12'ŞER GÜN ÇALIŞMASI MEVCUTTUR. BİR AYI GEÇEN SÜREKLİ BİR ÇALIŞMA YOKTUR.

Benzeri olaylarda Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerinin tereddütleri olmuş ve SGK Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü Hizmet Akdiyle Çalışanlar Daire Başkanlığı 4/a Tescil ve Hizmet Mevzuat Servisi'nden görüş sorulmuştur. İlgili SGK biriminin verdiği cevaplar hep aynı doğrultuda olmuştur: Bir ayı geçmeyen çalışmalar süreksizdir ve zorunlu sigorta söz konusu değildir. Haksız idari para cezasını uygulayan SGK İl Müdürlüğü ilgili servisten görüş sorsaydı böyle bir uygulama yapmayacak ve davaların açılması da gerekmeyecekti.

SGK Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü Hizmet Akdiyle Çalışanlar Daire Başkanlığı 4/a Tescil ve Hizmet Mevzuat Servisi'nin benzeri bir örnek olayda SGK İl Müdürlüğünün tereddütünün giderilmesi için verdiği cevap şöyledir: "... İlgide kayıtlı yazınız incelenmesinde ülkemize kaçak yollarla gelen Afgan uyruklu Abdullah Rahim ÖZBEK'in 2013 yılı Mart ayında Ramandan BAYRAM'ın yanında 17 gün, daha sonra Akçaağıl köyü muhtarı Bahtiyar EKİCİ yanında köyün hayvanlarını olatmak için 76 gün boyunca çalıştığı Kırşehir Merkez Jandarma Karakol Komutanlığınca tespit edilerek Ünitimize bildirildiği anlaşılmaktadır. Buna göre, Afgan uyruklu Abdullah Rahim ÖZBEK'in tarım işi yapan Ramandan BAYRAM yanında BİR AYDAN AZ SÜREYLE SÜREKSİZ ÇALIŞMASI NEDENİYLE SİGORTALI SAYILMAMASI, Akçaağıl köyü muhtarı Bahtiyar EKİCİ yanında bir aydan fazla

süreyle çalışması nedeniyle bu çalışma nedeniyle sigortalı sayılması, çalışma izni bulunmayan ve ek 5 inci maddeye göre talebi olmayan sigortalının ek 5 inci madde kapsamında sigortalı sayılmaması gerekmektedir. Bilgi edinilmesini rica ederim.”.

Örnek olaydaki işçilerin çalışması aynı ay içinde ve sadece 12’şer gündür. Bu süreksiz çalışmaları nedeniyle zorunlu sigortalı sayılmamaları Kanunun gereğidir. Bu işçiler isterlerse Ek 5 inci madde çerçevesinde kendilerini sigortalatabilirler. İşverenin sigortaya bildirme, prim belgesi verme ve prim ödeme yükümlülüğü yoktur. Zira örnek olayda anılan işçileri çalıştıran işveren bir kamu kurum veya kuruluşu değil, özel kesim işverenidir.

IV. ÖZEL SEKTÖRDE SÜREKSİZ TARIM İŞLERİNDE ÇALIŞANLARIN HALEN MEVCUT SOSYAL SİGORTA HAKLARI

Özel sektörde süreksiz tarım ve orman işlerinde çalışanların zorunlu sigorta kapsamında olmadığını, işverenlerin bunları bildirip primlerini ödeme yükümlülüğünün bulunmadığını belirttik. Bu işçilerin halen yararlanabilecekleri mevzuattan bahsetmezsek yazı eksik kalır. Bu işçiler iki farklı kanuna tabi olarak iki farklı statüde sosyal güvenlik haklarını sağlamaya çalışmaktadırlar: 2925 sayılı Kanuna tabi eski sigortalılar ve 5510 Ek md.5’e tabi yeni sigortalılar.⁵

1. 2925 Sayılı Kanuna Tabi Olan Tarım ve Orman İşçileri

1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu ile özel sektörde süreksiz (niteliği itibarıyla 30 işgünü aşmayan) işlerde hizmet akdiyle çalışanlar, isteğe bağlı olarak sigortalı olabilmişlerdi. 5510 sayılı Kanun bu kesimi sigortalı saymamış (md.6/1), 2925 sayılı Kanun da kısmen yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 2925 sayılı Kanun döneminde isteğe bağlı olarak sigortalı olanlar bu Kanun kapsamında sigortalı-

lık statülerini sürdürmektedirler.⁶

Bunların prim ödemeye esas gün sayıları her ay için 15, bir tam yıl için ise 180 gün olarak belirlenmiştir (2925 s.K. md.32). Ayın geri kalan 15 günü için bu kişilerin isteğe bağlı sigortalı olabileceklerini kabul etmek gerekir.⁷ Zira sosyal güvenlik mevzuatımız kısmi süreli çalışanlara ayın geri kalan günleri için isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödeme imkanı tanımaktadır.

2925’e tabi olan sigortalıların prim oranı; %12,5’i genel sağlık sigortası primi, % 20’si malullük yaşlılık ve ölüm sigortası primi olmak üzere toplam %32,5’dir.

2. 5510 Sayılı Kanun md. Ek 5’e Tabi Tarım ve Orman İşçileri

5510 sayılı Kanun döneminde tarım ve orman işlerinde süreksiz olarak çalışmaya başlayanlar ise, 2011’de 6111 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen Ek 5. maddeye göre kapsama alınmışlardır. 4. madde ile isteğe bağlı sigortalılık hükümleri ve 506 sayılı Kanunun geçici 20. maddesi kapsamında (banka ve sigorta şirketi sandıklarında) sigortalı olmayan, kendi sigortalılıklarından dolayı bu kanunlara göre gelir veya aylık almayan ve 18 yaşını doldurmuş olanlardan; tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar, örneği Kurumca hazırlanan ve Kurumca belirlenen ilgili muhtarlık, birlik, kuruluş, il veya ilçe tarım müdürlükleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip onaylanmış belgeleri ile talepte buldukları tarihten itibaren sigortalı sayılırlar. Kamu idarelerinin tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalıştırılanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar, 4/a kapsamında sigortalı sayılırlar. Bunlar hakkında bu Kanunun

5 Bkz. Müjdat ŞAKAR, Sosyal Sigortalar Uygulaması, 11. baskı İstanbul 2014, 97 vd.

6 Ali Nazım SÖZER, Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, İstanbul 2013, 63.

7 SÖZER,15; Özkan BİLGİLİ, Yeni Sosyal Güvenlik Uygulaması, İzmir 2008, 130.

kısa vadeli sigorta kolları bakımından yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası, uzun vadeli sigorta kolları yönünden malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.

Bu sigortalıların iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kollarından sağlanan yardımlardan yararlanabilmeleri için:

- İş kazasının olduğu tarihten en az on gün önce tescil edilmiş olmaları ve sigortalılıklarının sona ermemiş olması,

- İş kazası veya meslek hastalığından dolayı geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi veya süreklili iş göremezlik geliri ya da malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık bağlanabilmesi için prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartı aranır.

Söz konusu sigortalılar, prime esas kazancın alt ve üst sınırı arasında olmak kaydıyla sigortalı tarafından belirlenen günlük kazancın otuz katının % 34,5'i oranında prim öderler. Bunun % 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları, % 12,5'i genel sağlık sigortası, % 2'si iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası primidir.

Bu sigortalılar ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, genel sağlık sigortası hükümlerinden yararlanabilmesi için 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması şarttır.

Özel sektörde süreksiz tarım işlerinde çalışan sigortalıların primlerinin yılda bir veya birden fazla dönem halinde ödenmesini ve ödeme tarihlerini belirlemeye Kurum yetkilidir.

Ek 5. Madde kapsamında sigortalı sayılanlar, SGK internet sitesinde örneği yer alan "Tarım İşlerinde Hizmet Akdiyle Süreksiz Çalışanlara Ait İşe Giriş Bildirgesi"ni ikamet ettikleri yerdeki muhtara ve tarım müdürlüğüne onaylatıp SGK'ya vereceklerdir. Bu sigortalılar 2016 yılı için prime esas kazancın 23 katı üzerinden prim ödeyecekler (bu rakam her yıl bir puan artarak

2023 yılında 30 kata çıkacaktır), ancak 30 günlük prim ödemiş gibi prim ödeme gün sayısı kazanacaklardır.

Avantajlı gibi gözüken bu düzenlemeler, özel sektörde süreksiz tarım işlerinde çalışan işçilerin zorunlu sigorta kapsamı dışında ve kaderleriyle baş başa bırakıldığı gerçeğini maalesef değiştirmemektedir. Parası olan, yol yordam bilen bu düzenlemelerden yararlanabilecektir. Oysa ülkemizde anılan koşullara sahip işçi sayısının yeterli seviyede olduğunu söylemek pek de mümkün gözükmemektedir.

V. SONUÇ

Örnek olaydaki işverenin sigortasız işçi çalıştırması söz konusu değildir. Çünkü, özel sektörde işyerlerinde bir aydan kısa süreli süreksiz tarım işlerinde iş sözleşmesiyle çalışanlar 5510 sayılı Kanun bağlamında zorunlu sigorta kapsamında değildirler. Bu işçiler 6111 sayılı Kanunla 01/03/2011 tarihinden itibaren zorunlu sigorta kapsamı dışındadırlar. Kendileri isterlerse, SGK'na başvuru işlemlerini yaparak ve primlerini kendileri ödeyerek sigortalı olabilmektedirler. Yani, ilgili işçiler bakımından yasal sistemde isteğe bağlı bir sigortalılık söz konusudur. Aktarılan örnek olayda bahçesinde kısa süreli işçi çalıştıran işverene yüklenecek bir hata olmadığı gibi, işverenin idari para cezasını gerektirecek ve prim teşvikinin de durdurulmasına yol açacak bir eylemi ve işlemi de mevcut değildir. Haksız ve yersiz SGK işleminin tespiti ve iptali gerekir.

Kanunkoyucuya yön verenlerin, yasa tasarılarını hazırlayanların yetersizliği ve SGK'nun kimi birimlerince yapılan yasaya aykırı uygulama yüzünden zorunlu sigortadan mahrum olan ve parasızlık ve/veya bilgisizlik yüzünden kendini de sigortalat(a)mayan gariban tarım işçisine de, yasayı uyguladığı için mağdur edilen işverene de yazık edilmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu garip durumu görmesi ve düzeltmek için gereken çalışmayı yapması arzu edilir.

SGK'nun taşra teşkilatı personelinin mevzuat-

tı bilmediği ve yaptıkları hatalı işlemler yüzünden mağduriyetler yarattıkları ve mahkemeleri gereksiz meşgul ettikleri gerçeğine de işaret edilmelidir. Bu husus da SGK Başkanlığının dikkatine sunulur.

KAYNAKÇA

BİLGİLİ, Özkan: Yeni Sosyal Güvenlik Uygulaması, İzmir 2008.

ÇELİK, Nuri/CANIKLIOĞLU, Nurşen/CANBOLAT, Talat: İş Hukuku Dersleri, 28. Baskı İstanbul 2015.

SÖZER, Ali Nazım: Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, İstanbul 2013.

ŞAKAR, Müjdat: Sosyal Sigortalar Uygulaması, 11. baskı İstanbul 2014.

TEZEL, Ali: “Tarım işçisi 3 ay 30 liraya çalışır ama yıl boyu 265 lira prim öder” <http://www.haberturk.com/yazarlar/ali-tezel-1016/1005620-tarim-iscisi-3-ay-30-liraya-calisir-ama-yil-boyu-265-lira-prim-oder> (Erişim: 29.06.2016)

